

Συμπεράσματα από την Ηλεκτρονική Συζήτηση για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (EU e - discussion on CSR)

Στο πλαίσιο της Ολλανδικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εν όψει της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη που θα πραγματοποιηθεί στις 7 - 9 Νοεμβρίου 2004 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας, διεξήχθη ηλεκτρονική συζήτηση (e - discussion) διάρκειας 4 εβδομάδων με γενικό θέμα: **“How CSR contributes towards the competitiveness of Europe in a more sustainable world”**.

Η συζήτηση, η οποία ξεκίνησε στις 20 Σεπτεμβρίου και ολοκληρώθηκε στις 15 Οκτωβρίου, είχε χωριστεί σε 4 θεματικά πεδία.

Η συμμετοχή ήταν εντυπωσιακή και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων, η οποία ξεπέρασε το 30% των συμμετεχόντων στη συζήτηση, καθώς και εκπροσώπων μη κυβερνητικών οργανισμών και ερευνητικών ιδρυμάτων.

Κατά της διάρκεια της συζήτησης εκτέθηκαν απόψεις από όλες τις πλευρές. Όλοι αυτοί οι προβληματισμοί θα αποτελέσουν τη βάση και χρήσιμο υλικό για τη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη του Μάαστριχτ.

Στη συνέχεια ακολουθεί περίληψη των συζητήσεων ανά θεματικό πεδίο.

Εβδομάδα 1 (20 - 24 Σεπτεμβρίου): Η επιχειρηματική διάσταση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης: Κατά ποιόν τρόπο συμβάλλει η Ε.Κ.Ε. στην ανταγωνιστικότητα

Η πρώτη εβδομάδα επικεντρώθηκε στην επιχειρηματική διάσταση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η οποία αναφέρεται συνήθως ως «σχέση μεταξύ της εταιρικής οικονομικής απόδοσης και της ενσωμάτωσης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών στις εταιρική δραστηριότητα».

Η συζήτηση επικεντρώθηκε σε τέσσερις κυρίως τομείς:

1. Στα επιχειρήματα υπέρ και κατά της Ε.Κ.Ε.
2. Στο «μετρήσιμο» και στις κατευθυντήριες γραμμές
3. Ποιος είναι ο ρόλος του δημόσιου τομέα
4. Στις καλές πρακτικές των επιχειρήσεων
5. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις νεοεισερχόμενες στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες

Όσον αφορά τα επιχειρήματα, από τη μία πλευρά υπήρχαν συμμετέχοντες οι οποίοι τόνισαν ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα δεν συνδέεται, και δεν πρέπει να συνδέεται, με την κοινωνική υπευθυνότητα.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες πάντως στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική συζήτηση συνηγόρησαν υπέρ της ηθικής υποχρέωσης των επιχειρήσεων να παίξουν έναν ρόλο στην κοινωνία, ο οποίος δεν θα έπρεπε να είναι προαιρετικός ή εθελοντικός.

Σχετικά με την ποιοτική διάσταση των ωφελημάτων που προκύπτουν από την εταιρική κοινωνική ευθύνη, οι περισσότεροι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι πρόκειται απλά για μία πτυχή του καλού management, για αυτό ακριβώς μπορεί να διαχειριστεί ή με καλό ή με κακό τρόπο, οπότε είτε είναι επωφελές για την επιχείρηση είτε όχι.

Όσον αφορά στο «μετρήσιμο», είναι κοινά αποδεκτό ότι δεν είναι δόκιμο να μετρηθούν τα αποτελέσματα της Ε.Κ.Ε., για πολλούς και συγκεκριμένους λόγους:

- Είναι πολύ δύσκολο να διαχωρίσουμε το αν μία επιχείρηση έχει ως κίνητρο καθαρά ηθικές / κοινωνικές υπεύθυνες πτυχές στην επιχειρησιακή της στρατηγική ή απλά εξυπηρετεί μέσω αυτών άλλες πρακτικές (φήμη, μερίδιο αγοράς, επενδύσεις κ.ά.)
- Κάποιοι υποστηρίζουν ότι δεν θα έπρεπε καν να έχουμε μετρήσεις ως προς τις εταιρικά υπεύθυνες πρακτικές καθώς έτσι ομαδοποιούνται κάτω από μία «προκαθορισμένη» δραστηριότητα όπου η «συμμόρφωση» αντικαθιστά κάθε έννοια «υπευθυνότητας».
- Από την πλευρά της επιχείρησης, η συλλογή πληροφοριών και δεδομένων σε ολόκληρο τον κόσμο είναι μία δύσκολη διαδικασία, καθώς οι επιχειρήσεις που δρουν και αναπτύσσονται σε άλλες χώρες πρέπει να λειτουργήσουν σε αυτές σε συμμόρφωση με τη διεθνή, εθνική και τοπική νομοθεσία.
- Καθώς είναι κρίσιμο η διαχείριση της Ε.Κ.Ε. σε μία επιχείρηση να προϋποθέτει την εφαρμογή δεικτών και «περιοχών - στόχων» σε διάδραση με τις διαφορετικές απόψεις των stakeholders, είναι επακόλουθο να υπάρχουν χιλιάδες τέτοιου είδους δείκτες.

Το κυριότερο σημείο όμως της συζήτησης ήταν ότι ίσως επικεντρώνοντας όλο το ενδιαφέρον σε κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές χάνουμε την «ευκαιρία» της κοινωνικής και περιβαλλοντικής απόδοσης, η οποία οδηγεί στην επιχειρηματικότητα, στην καινοτομία και προσφέρει σημαντική πρόσβαση στις νέες αγορές του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Όσον αφορά στο ρόλο του δημόσιου τομέα, το κύριο συμπέρασμα ήταν ότι αν η Ε.Κ.Ε. γίνει μία νομική υποχρέωση, αυτό θα σημαίνει για τις επιχειρήσεις ότι θα την αντιμετωπίσουν ως «κόκκινο πανί», ενώ παράλληλα θα προσπαθήσουν να βρουν «διεξόδους» να αποφύγουν τη νομική δέσμευση.

Οι συμμετέχοντες επίσης αντάλλαξαν απόψεις και ιδέες σχετικά με τις καλές πρακτικές των επιχειρήσεων και των φορέων τους αλλά και με το γιατί αυτές οι πρακτικές έχουν μία προστιθέμενη αξία και για τις επιχειρήσεις.

Σχετικά με το θέμα της Ε.Κ.Ε. στις νεοεισερχόμενες στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες, το συμπέρασμα ήταν ότι ελάχιστες επιχειρήσεις σε αυτές τις χώρες εφαρμόζουν τέτοιες πρακτικές, κυρίως λόγω του ότι δεν υπάρχει έντονη πίεση από τους stakeholders προς την κατεύθυνση αυτή.

Εβδομάδα 2 (27 Σεπτεμβρίου - 1 Οκτωβρίου): Αλυσίδα Παραγωγής (Supply Chain Responsibility)

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης εβδομάδας του e - discussion το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην «αλυσίδα παραγωγής». Με τον όρο αυτό εννοούμε ένα πολύπλοκο σύστημα προμηθευτών, εργολάβων, πελατών, εργαζομένων, κυβερνήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων stakeholders, οι οποίοι παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και την ενεργοποίηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών αρχών σε αυτήν την αλυσίδα.

Κατά γενική ομολογία, ο καλύτερος τρόπος για να ενεργοποιηθούν οι supply chain stakeholders από τη μία αλλά και οι επιχειρήσεις από την άλλη είναι κατ' αρχήν να ενημερωθούν και να επιμορφωθούν ακόμα σχετικά με θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και, κατά δεύτερο λόγο, να πεισθούν προκειμένου να εφαρμόσουν τα σχετικά με την Ε.Κ.Ε. διεθνή πρότυπα, έτσι ώστε το αποτέλεσμα να είναι ένα «κράμα υπεύθυνης επιχειρηματικότητας». Πρόκειται για θέματα τεχνογνωσίας, πρόσβασης σε πληροφορίες, κοινωνικής υπευθυνότητας και ηθικής, τα οποία αποτελούν νόρμες και αξίες που είναι κομμάτι της πολιτισμικής συμπεριφοράς κάθε κοινωνίας.

Παράλληλα, υπογραμμίστηκε ο πολύ σημαντικός ρόλος των καταναλωτών και στην αναγκαιότητα να ενημερωθούν και να εκπαιδευτούν προκειμένου να ανταποκρίνονται καλύτερα σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Επίσης, αναφέρθηκε το θέμα των κοινών προσεγγίσεων και των προτύπων επί των απαιτήσεων Ε.Κ.Ε., από τις επιχειρήσεις που κάνουν επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες καθώς και της βοήθειας που πρέπει να δοθεί σε αυτές από τις ανεπτυγμένες (από επιχειρήσεις και από κυβερνήσεις), προκειμένου να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους.

Στη συνέχεια η συζήτηση επικεντρώθηκε στο αν οι επιχειρήσεις – μικρομεσαίες ή μεγαλύτερες – θα πρέπει να μεταφέρουν τα διεθνή πρότυπα που εφαρμόζουν και στην «αλυσίδα παραγωγής» σαν φυσική συνέχεια των δραστηριοτήτων τους ή αν τα πρότυπα αυτά είναι ανεξάρτητα από τους supply chain stakeholders, καθώς, σε μερικές περιπτώσεις, δραστηριοποιούνται σε τελείως διαφορετικό κοινωνικό, δημόσιο και πολιτισμικό περιβάλλον.

Ένα μέρος της συζήτησης κατά τη διάρκεια αυτής της εβδομάδας κατέλαβαν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως σημαντικό στοιχείο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Κοινό συμπέρασμα όλων ήταν ότι τουλάχιστον κάποια ελάχιστα πρότυπα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να υιοθετηθούν στην «αλυσίδα παραγωγής».

Παράλληλα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι ο «κοινωνικός έλεγχος» (social audit) κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος, καθώς οι επιχειρήσεις είναι περισσότερο πρόθυμες να αναγνωρίσουν τα προβλήματά τους και να θέσουν στόχους.

Συμπερασματικά, οι επιχειρήσεις (μικρές ή και μεγαλύτερες), πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για την «αλυσίδα παραγωγής» τους αν δεν θέλουν να διακινδυνεύσουν τη φήμη, τις επενδύσεις και την επιχειρηματική τους δραστηριότητα γενικότερα, μέσα από συνεχή διάλογο και δημιουργία συνεργασιών μεταξύ των διαφόρων stakeholders.

Εβδομάδα 3 (4 - 8 Οκτωβρίου): Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Κατά τη διάρκεια της τρίτης εβδομάδας οι συμμετέχοντες ασχολήθηκαν με τη σχέση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Παρόλο που πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις χειρίζονταν πρακτικές κοινωνικής υπευθυνότητας για μεγάλο χρονικό διάστημα, παραδοσιακά, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελούσε τομέα των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων, κυρίως λόγω της «έκθεσής» τους σε παγκόσμια θέματα όπως η παιδική εργασία αλλά και λόγω της προτροπής που είχαν από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, από τους μετόχους και από άλλους stakeholders.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι οι αρχές και οι στόχοι είναι οι ίδιοι για τις μικρομεσαίες και για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, αλλά ο τρόπος προκειμένου να επιτευχθούν είναι διαφορετικός. Τα κίνητρα όμως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ξεκινούν κυρίως από τα προσωπικά πιστεύω και τις αξίες των ιδιοκτητών τους.

Παράλληλα, πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις εφαρμόζουν εταιρικές πρακτικές κοινωνικής ευθύνης αλλά δεν τις ονομάζουν κατ' αυτόν τον τρόπο. Εξάλλου, πολλές από τις επιχειρήσεις αυτές πιθανότατα να έχουν την επιθυμία να πράξουν περισσότερο στον τομέα της κοινωνικής υπευθυνότητας αλλά να μην έχουν τους οικονομικούς πόρους ή την οργανωσιακή / επιχειρησιακή δυνατότητα.

Εβδομάδα 4 (11 - 15 Οκτωβρίου): Διαφάνεια

Κατά την τελευταία δεκαετία, η διαφάνεια έχει γίνει εξίσου σχετική με τους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες καθώς βελτιώνει την οικονομική απόδοση, αποτρέπει διάφορες μορφές οικονομικού εγκλήματος, προωθεί την επαρκή κατανομή μέσα στην οικονομία καθώς και διαχέει την ισότητα μέσα στην κοινωνία .

Η διαφάνεια έχει αποδειχτεί ένα ισχυρό ρυθμιστικό εργαλείο το οποίο βρίσκεται στη διάθεση των κυβερνήσεων. Παρ ' όλ' αυτά, δεν εναπόκειται στην ελεύθερη βούληση των επιχειρήσεων, καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι κυβερνήσεις των ελεύθερων δημοκρατιών απαιτούν περισσότερες και καλύτερες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητές τους, όχι μόνο για τους μετόχους και τους επενδυτές αλλά και για την κοινωνία ολόκληρη.

Οι συμμετέχοντες διαχωρίστηκαν σε αυτούς που θεωρούσαν ότι ο κυβερνητικός έλεγχος είναι το κατάλληλο εργαλείο για την προώθηση της διαφάνειας, άλλοι όμως - οι περισσότεροι - προχωρούν πέρα από τις νομικές υποχρεώσεις, χρησιμοποιώντας τη διαφάνεια σαν απαραίτητο μέσο για τη δημιουργία εμπιστοσύνης όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών, των προϊόντων και άλλων λειτουργιών.

Σύμφωνα με την τελευταία έννοια, η διαφάνεια συνδέεται άμεσα με την εταιρική κοινωνική ευθύνη, ως μία λειτουργία την επιχείρησης σχετικά με την ετοιμότητα και την διάθεσή της να είναι ανοιχτή ως προς τις δραστηριότητές της σε όλους τους stakeholders της.

Παρ' όλ' αυτά, οι επίσημοι κανόνες και οι κανονισμοί από μόνοι τους δεν μπορούν να δημιουργήσουν μια υγιή επιχειρηματικότητα αν αυτοί δεν στηρίζονται στις έμφυτες αξίες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση και επιπλέον πληροφορίες βρίσκεται στη διάθεση των μελών μας το πλήρες υλικό της ηλεκτρονικής συζήτησης.